

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 143/2012-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. novembra 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť M. J., K., a E. P., K., zastúpených advokátkou JUDr. K. P., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1015/2002 (predtým vedenom pod sp. zn. 17 C 220/2000) a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 21/2011 (predtým vedenom pod sp. zn. 4 Co 336/2008) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1015/2002 a Krajský súd v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 336/2008 a pod sp. zn. 4 Co 21/2011 porušili základné právo M. J. a E. P., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo

na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1015/2002 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prierahov.

3. M. J. a E. P. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume každej po 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. J. a E. P. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume každej po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré j e Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. M. J. a E. P. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 396,60 € (slovom tristodevät'desiatšesť eur a šesťdesiat centov), ktoré j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. K. P., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 143/2012-14 z 30. mája 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. J. a E. P. (ďalej len „sťažovateľka 2, spolu len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1015/2002 (predtým vedenom pod sp. zn. 17 C 220/2000) a postupom

Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 21/2011 (predtým vedenom pod sp. zn. 4 Co 336/2008).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že „(...) K porušeniu nášho práva ako sťažovateľiek v 1. a v 2. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy(...) a článku 6 ods. 1 Dohovoru(...) došlo a dochádza v doposiaľ právoplatne neskončenom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II, sp. zn. 17C/1015/2002 a t. č. na Krajskom súde v Košiciach, sp. zn. 4Co/21/2011 v právnej veci žalobkýň 1) M. J.(...), 2) E. P.(...) žalovanej MUDr. L. U.(...) o zaplatenie sumy 4.794,66 € s príslušenstvom, tým, že v uvedených časových úsekoch súd nevykonal žiaden úkon. (...)

Od začiatku súdneho konania vedeného Okresnom súde Košice II. a následne na Krajskom súde v Košiciach do dnešného dňa ubehlo viac ako 9 rokov a 8 mesiacov, a v predmetnom súdnom konaní nebolo vydané právoplatné rozhodnutie vo veci samej. (...)

1) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci:

Predmetom konania je zaplatenie žalovanej sumy s príslušenstvom. Z obsahu spisu, predložených listinných dôkazov, ako aj vykonaných znaleckých posudkov vyplýva, že nejde o právne zložitú vec. Faktická zložitosť predmetného sporu spočívala v nedostatočných listinných dôkazoch, ktorá bola mala byť odstránená vykonaným znaleckým dokazovaním. Napriek tomu označený súd nedospel k právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej ani po 116 mesiacoch.

2) Pokiaľ ide o správanie sa účastníka predmetného konania:

Pokiaľ ide o dané kritérium pri rozhodovaní o tom, či došlo k zbytočným prietahom a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, máme za to, že zo strany účastníkov konania k žiadnym prietahom nedošlo, keďže sa na pojednávaniach zúčastňovali a to osobne, resp. prostredníctvom právneho zástupcu a poskytovali súdu náležitú súčinnosť.

3) Pokiaľ ide o spôsob, akým súd v konaní postupoval:

Domnievame sa, že k porušeniu nášho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky došlo v dôsledku nekonania súdu, pričom neexistovala zákonná prekážka, aby súd vo veci nekonal ako i jeho konaním, ktoré nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov. (...)

Vo veci prietahov v konaní sme podali viacero urgencií konania, ako aj sťažnosť predsedovi Okresného súdu Košice II. a predsedovi Krajského súdu v Košiciach v zmysle ustanovenia § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov.

Vyššie uvedené urgencie a sťažnosti na prietahy v konaní pokračujú, a zjavne nevedli k náprave. (...)

Máme za to, že v dôsledku prietahov v konaní na Okresnom súde Košice II. a na Krajskom súde v Košiciach došlo k následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť alebo odstrániť.

Sme v nepriaznivej situácii, pretože dlhotrvajúci súdny spor a právna neistota len prehľbuje rozpory medzi účastníkmi konania a vedie k vzniku ďalších konfliktných situácií. Označené súdy si v rozpore s princípmi právneho štátu, resp. v rozpore s právnymi predpismi, neplnia jednu zo svojich základných úloh, a to poskytnutie rýchlej a účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov súdneho konania.

Celý priebeh konania u nás vzbudzuje silný pocit straty dôvery k súdu ako inštitúcii, ktorej hlavnou úlohou je ochrana zákonnosti, a ktorá svojim postupom hrubo porušuje základný zákon štátu, resp. jedno zo základných práv zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ÚS 58/02). (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a skutočnosť, že nečinnosťou Okresného súdu Košice II a Krajského súdu v Košiciach, ako aj zbytočnými prietahmi v zmysle článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, žiadame Ústavný súd, aby nám priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 €.

Z dôvodu, že konanie pre Okresným súdom Košice II. sa vedie od začiatku roka 30. 01. 2002, čo predstavuje do dnešného dňa dobu viac ako 9 rokov a 8 mesiacov, pričom vo veci samej nebolo vydané právoplatné rozhodnutie a v konaní došlo k zbytočným prietahom v dĺžke 116 mesiacov, máme ako sťažovateľky za to, že výška nami požadovaného zadosťučinenia je primeraná. (...)

Na základe vyššie uvedených skutočností máme za to, že postupom Okresného súdu v Košiciach II a Krajského súdu v Košiciach, t. j. nečinnosťou v konaní 17C/1015/2002, následne 4Co/336/2008 a 4Co/21/2011 došlo k prietahom v konaní, a tým k porušeniu nášho základného práva garantovaného Ústavou Slovenskej republiky, a to práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, navrhujeme, aby Ústavný súd na základe

vyššie uvedených skutkových a právnych skutočností a vykonanému dokazovaniu vo veci nálezom rozhodol:

1) Základné právo sťažovateľiek v 1. a v 2. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy(...) a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru(...) postupom Okresného súdu Košice II. v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/1015/2002 a neskôr postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/336/2008 a 4Co/21/2011 porušené bolo.

2) Krajskému súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4Co/21/2011 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3) Sťažovateľkám M. J. a E. P. priznáva primerané zadostučinenie vo výške 5.000 € pre M. J. a 5.000 € pre E. P., ktoré sú Okresný súd Košice II. a Krajský súd v Košiciach povinní vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) Okresný súd v Košiciach a Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľkám trovy konania na účet ich právnej zástupkyne, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV/356/2012 zo 17. júla 2012, krajský súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV/430/2012 z 27. júla 2012 a právna zástupkyňa sťažovateľiek stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu zo 7. augusta 2012.

2.1 Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných okresným súdom v danej veci a uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Z(...) chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že konanie na súde prvého stupňa nebolo poznačené dlhodobjšími obdobiami nečinnosti; za jediné takéto dlhodobjšie obdobie možno určiť časový priestor medzi 15. 11. 2004, kedy sa uskutočnilo pojednávanie a 19. 10. 2005, kedy bolo vydané uznesenie na doplnenie znaleckého dokazovania.

Aj v období, keď sa spis nachádzal u ustanovenej súdnej znalkyne, ktorej povinnosťou bolo vypracovať kontrolný znalecký posudok, súd z dôvodu nedodržania lehoty

na jeho predloženie znalkyňu opakovane urgoval, právoplatne jej uložil poriadkovú pokutu a po jej uložení znalkyňu opakovane urgoval na predloženie posudku.

Dĺžku predmetného konania ovplyvnila i skutková obtiažnosť veci, keď v konaní bolo potrebné nariadiť dvakrát znalecké dokazovanie, ako aj zabezpečiť vypracovanie dodatku k už podanému znaleckému posudku.

Je potrebné tiež poukázať na tú skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti bola vec už tunajším súdom niekoľko rokov rozhodnutá. (...) Poznnamenávam len, že aj po vrátení spisu z odvolacieho súdu bez rozhodnutia za účelom opravy priezviska účastníčky konania (22. 11. 2010), bol tento po vydaní opravného uznesenia bezodkladne vrátený odvolaciemu súdu (17. 1. 2011).

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

2.2 Predseda krajského súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných krajským súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

«(...) Spis Okresného súdu Košice II sp. zn. 17C 1015/2002 bol prvý raz predložený Krajskému súdu v Košiciach ako odvolaciemu súdu dňa 4. novembra 2008. Vzhľadom na vysokú zaťaženosť odvolacieho senátu (vybavovanie vecí v poradí ako došli odvolaciemu súdu) prišla vec na rad v 3. štvrtroku 2010. Odvolací súd zistil nezrovnalosti v označovaní priezviska žalobkyne v 2. rade (keď jej priezvisko bolo v spise uvádzané v rôznych verziách, a to aj v podaniach jej právnej zástupkyne) a tak uznesením zo dňa 27. septembra 2010, č. k. 4 Co 336/2008-325 vrátil vec súdu prvého stupňa za účelom zistenia správneho priezviska žalobkyne v 2. rade.

Okresný súd Košice II uznesením zo dňa 6. decembra 2010, č. k. 17C 1015/2002-334 opravil priezvisko žalobkyne v 2. rade v „záhlaví“ rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 25. 04. 2008, č. k. 17C 1015/2002-238 na správne znenie „P.“.

Spis Okresného súdu Košice II sp. zn. 17C 1015/2002 bol druhý raz predložený Krajskému súdu v Košiciach dňa 17. 01. 2011.

Pri pretrvávajúcej zaťaženosti senátu 4 Co a naštudovaní vecí, bolo vo veci nariadené pojednávanie na deň 14. júna 2012 s tým, že účastníci, resp. ich zástupcovia

podľa § 213 ods. 2 O. s. p. boli poučení o možnosti posúdenia veci podľa § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ) a bola im uložená lehota na vyjadrenie do 8. júna 2012.

Pojednávanie zo dňa 14. júna 2012 po vyjadrení právnych zástupcov účastníkov aj k možnosti aplikácie § 137 ods. 1 OZ a záverečných prednesov odročil na deň 28. júna 2012 o 10.00 hod. za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Dňa 28. júna 2012 bol verejne vyhlásený rozsudok, ktorým Krajský súd v Košiciach zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 25. apríla 2008, č. k. 17C 1015/2002-334 v jeho napadnutej časti, t. j. okrem výroku o zastavení konania v prevyšujúcej časti tak, že:

1. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyniam v 1. a 2. rade každej po 947,98 €,
2. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

Zrušil rozsudok okresného súdu vo výrokoch o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie.

Písomné vyhotovenie rozsudku bolo po vyhlásení rozsudku doručené prítomným zástupcom účastníkov.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (postupom krajského súdu) dovoľíme si poznamenať, že ak aj došlo k niekoľko mesačným prietahom tak to bolo spôsobené faktickou zložitou veci, ako aj náročným právnym posúdením veci. Po právnej stránke odvolací súd naprával pochybenie Okresného súdu Košice II.

Nemožno obísť ani správanie sa účastníkov (lepšie povedané právnej zástupkyne žalobkyň), osobitne u žalobkyne v 2. rade, keď jej priezvisko počas konania bolo používané v rôznych zneniach a tak odvolaciemu súdu neostala iná možnosť, len toto pochybenie naprávať prostredníctvom okresného súdu (viď uznesenie odvolacieho súdu z 27. 09. 2010, č. k. 4 Co 336/2002-325).

Poukazujeme aj na mimoriadnu pracovnú zaťaženosť odvolacích senátov v rokoch 2010 - 2011, kedy došlo k nárastu odvolacej agendy a k znižovaniu stavu administratívnych pracovníkov - asistentiek - a tak dochádzalo aj prietahom pri opisovacích prácach v súdnych kanceláriách.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhujeme ústavnú sťažnosť (voči krajskému súdu) odmietnuť.

Súhlasíme s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v predmetnej ústavnej sťažnosti. (...)»

2.3 Právna zástupkyňa sťažovateľiek vo svojom stanovisku k uvedeným vyjadreniam súdov uviedla:

„(...) So závermi oboch konajúcich súdov o tom, že prejednávacia vec nebola poznačená dlhodobjšími obdobiami nečinnosti súdu, že dĺžku konania ovplyvnila skutková obtiažnosť veci, zložitnosť veci, náročnosť právneho posúdenia a správanie sa účastníkov, resp. právnej zástupkyne žalobcov, ako aj mimoriadna pracovná zaťaženosť odvolacích senátov Krajský súd v Košiciach nesúhlasím. Z chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu I. stupňa je možné zistiť, že sú medzi nimi veľké, nadmerné a zbytočné časové medzery. Napr: od rozšírenia žaloby po výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za zmenený návrh - 8 mesiacov, od nariadenia znaleckého dokazovania po vydanie uznesenia o doplnení znaleckého posudku 1 rok, od nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania po doručenie odborného stanoviska znalkyne 1 a pol roka. Na odvolacom súde sa vec nachádzala, bez akéhokoľvek konania v nej, 2 roky. Až po 2 rokoch Krajský súd v Košiciach zistil, že v priezvisku žalobkyne v 2. rade sú nezrovnalosti a vec vrátil Okresnému súdu Košice II na opravu.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že postupom Okresného súdu Košice II a Krajského súdu v Košiciach došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom na konanie pre všetky štátne orgány spôsobom, ktorý vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Toto základné právo zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom inštitútov, ktoré sú štátne orgány, vrátane všeobecných súdov povinné využívať. Takými inštitútmi sú aj ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sú účinnými prostriedkami zabezpečujúcimi plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorého výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Podľa môjho názoru Okresný súd Košice II bol nečinný najmä v čase od 12. 3. 2002 do 27. 11. 2002, od 15. 11. 2004 do 19. 10. 2005 a jeho činnosť bola nesústredená a neefektívna, najmä v čase od 13. 1. 2006 do 3. 5. 2006 a potom od 3. 5. 2006 do 12. 12. 2007, kedy sa vec nachádzala u znalkyne. Bolo povinnosťou súdu I. stupňa bud'

ustanoviť iného znalca alebo uložiť znalkyni poriadkovú pokutu oveľa skôr. Krajský súd v Košiciach bez akejkoľvek zákonnej prekážky nekonal v období od 4. 11. 2008 do 27. 10. 2010, teda 2 roky. Jeho činnosť ako štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty, ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľky na štátny orgán (všeobecný súd) vo svojej veci obrátili, aby o nej rozhodol.

Som toho názoru, že mimoriadnu pracovnú zaťaženosť odvolacích senátov Krajského súdu v Košiciach v rokoch 2010 až 2011 a znižovanie stavu administratívnych pracovníkov, nemožno akceptovať ako obranu, pre ktorú dochádzalo, aj k prietahom v konaní.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezabavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy, nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti nemožno zohľadniť v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov. Preto navrhujem, aby obranu Krajského súdu v Košiciach v tomto smere Ústavný súd SR v Košiciach neakceptoval. Som presvedčená, že všetky vyššie uvedené skutočnosti sú predsedovi krajského súdu známe a jeho stanovisko možno hodnotiť ako špekulatívne v snahe vyhnúť sa zodpovednosti Krajskému súdu v Košiciach za vzniknuté prietahy v konaní.

Navrhujem, aby Ústavný súd SR rozhodol, že u sťažovateľiek došlo k porušeniu základného práva na konanie bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na pojednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II a Krajského súdu v Košiciach a priznal im primerané zadostučinenie každej vo výške 5000 Eur a náhradu trov konania.

Netrvám na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 1015/2002 a na krajskom súde pod sp. zn. 4 Co 21/2011 (predtým vedeného pod sp. zn. 4 Co 336/2008):

Dňa 30. januára 2002 okresný súd uznesením vylúčil na samostatné konanie nárok sťažovateľiek na zaplatenie sumy 144 000 Sk. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 17 C 1015/2002.

Dňa 12. marca 2002 sťažovateľky predložili návrh na zmenu – rozšírenie žaloby.

Dňa 27. novembra 2002 okresný súd vyzval sťažovateľky na zaplatenie súdneho poplatku za zmenený návrh. Tento bol zaplatený 11. decembra 2002.

Dňa 20. marca 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. apríl 2003. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito pre účely pripojenia súvisiaceho spisu.

Dňa 23. mája 2003 okresný súd zistil, že spis nie je možné pripojiť, pretože 14. mája 2003 bol v súvisiacej veci vyhlásený rozsudok.

Dňa 30. septembra 2003 okresný súd opätovne zisťoval stav súvisiaceho konania. Z dôvodu podaného odvolania proti trovám konania sa spis nachádzal na krajskom súde.

Dňa 3. novembra 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 17. december 2003, pričom toto pojednávanie bolo odročené na účely vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 27. apríla 2004 okresný súd nariadil dokazovanie znalcom z odboru oceňovania nehnuteľností; lehota na vypracovanie znaleckého posudku bola stanovená na 30 dní.

Dňa 8. júna 2004 ustanovený znalec požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku o 60 dní; dňa 18. júna 2004 bol daný súhlas na predĺženie lehoty.

Dňa 30. augusta 2004 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 6. septembra 2004 bolo rozhodnuté o znalečnom a 7. septembra 2004 bol znalecký posudok doručený právnym zástupcom účastníkov konania. Vyjadrenia k znaleckému posudku boli okresnému súdu doručené v dňoch 24. a 28. septembra 2004.

Dňa 1. októbra 2004 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. november 2004. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito na dopracovanie znaleckého posudku.

Dňa 19. októbra 2005 okresný súd uznesením rozhodol o doplnení znaleckého posudku.

Dňa 27. decembra 2005 bol okresnému súdu doručený doplnok k znaleckému posudku.

Dňa 13. januára 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 15. február 2006, ktoré bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovanej pre účely nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania.

Dňa 3. mája 2006 okresný súd nariadil vo veci kontrolné znalecké dokazovanie a 7. júna 2006 bol spis zaslaný ustanovenej znalkyni na vypracovanie posudku. Ustanovená znalkyňa nevyhotovila znalecký posudok v stanovenej lehote; 19. marca 2007 a 19. júla 2007 jej boli zasielané urgencie a uznesením z 12. októbra 2007 jej bola uložená poriadková pokuta. Ani po uložení poriadkového opatrenia znalecký posudok predložený nebol, preto bola zasielaná opakovaná urgencia pod hrozbou uloženia opakovanej poriadkovej pokuty.

Dňa 12. decembra 2007 predložila znalkyňa odborné stanovisko, ktoré bolo 19. decembra 2007 doručované právnym zástupcom účastníkov konania.

Dňa 26. marca 2008 okresný súd určil termín pojednávania na 22. apríl 2008, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 25. apríl 2008 na účely vyhlásenia rozsudku.

Dňa 25. apríla 2008 bol vo veci vyhlásený rozsudok.

Dňa 18. júna 2008 podali sťažovateľky proti rozsudku odvolanie a 19. júna 2008 sa odvolala aj žalovaná.

Dňa 1. júla 2008 boli odvolania zaslané na vyjadrenie procesným protistranám a odvolávajúcim sa účastníkom konania boli zaslané výzvy na zaplatenie súdnych poplatkov za podané odvolania. Vyjadrenia účastníkov konania k doručeným odvolaniam boli okresnému súdu doručené 24. a 29. júla 2008.

Dňa 18. augusta 2008 podala sťažovateľka 2 proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok odvolanie a zároveň požiadala o priznanie oslobodenia od zaplataenia súdneho poplatku za podané odvolanie.

Dňa 19. augusta 2008 okresný súd zisťoval majetkové pomery sťažovateľky 2. V septembri 2008 boli doručené odpovede na žiadosti o zistenie majetkových pomerov.

Dňa 2. októbra 2008 bolo sťažovateľke 2 priznané oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 2008.

Dňa 29. októbra 2008 bol spis predložený krajskému súdu. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 4 Co 336/2008.

Dňa 27. septembra 2010 krajský súd uznesením rozhodol o vrátení veci okresnému súdu na účely objasnenia správneho mena a priezviska sťažovateľky 2.

Dňa 22. novembra 2010 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 6. decembra 2010 okresný súd vydal opravné uznesenie, ktorým bolo opravené priezvisko sťažovateľky 2; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 8. januára 2011.

Dňa 17. januára 2011 bol spis opätovne predložený krajskému súdu. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 4 Co 21/2011.

Dňa 21. mája 2012 krajský súd stanovil termín pojednávania na 14. jún 2012, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 28. jún 2012 na účely vyhlásenia rozhodnutia.

Dňa 28. júna 2012 krajský súd rozhodol vo veci rozsudkom.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 1015/2002 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 336/2008 a sp. zn. 4 Co 21/2011 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho

význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s potrebou opakovaného znaleckého dokazovania, avšak zdĺhavý priebeh napadnutých konaní ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v preskúmaných konaniach, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie týchto konaní viac ako desať rokov je už samo osebe neprimerané.

III.1 Vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 17 C 1015/2002

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 12. marca 2002 do 27. novembra 2002 (osem mesiacov), od 3. novembra 2003 do 27. apríla 2004 (päť mesiacov) a od 1. októbra 2004 do 19. októbra 2005 (dvanásť mesiacov). Okresný súd teda minimálne počas dvoch rokov vo veci nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky v danej veci nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priesťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

III.2 Vec vedená krajským súdom pod sp. zn. 4 Co 336/2008 a sp. zn. 4 Co 21/2011

Ústavný súd konštatuje, že z chronológie vykonaných úkonov v bode II tohto nálezu vyplýva, že krajský súd bol vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Co 336/2008 minimálne jeden rok a vo veci vedenej pod sp. zn. 4 Co 21/2011 najmenej šesť mesiacov bez akýchkoľvek dôvodov nečinný, teda nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľky v danej veci nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru. K priesťahom pritom ani v tomto prípade nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu krajského súdu.

Obranu krajského súdu, podľa ktorého v daných súvislostiach treba zohľadniť aj *„mimoriadnu pracovnú zaťaženosť odvolacích senátov v rokoch 2010 - 2011, kedy došlo k nárastu odvolacej agendy a k znižovaniu stavu administratívnych pracovníkov - asistentiek - a tak dochádzalo aj priesťahom pri opisovacích prácach v súdnych kanceláriách“*, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľiek na prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, posudzoval postup krajského súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu alebo asistenta vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedu krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priesťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priesťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu krajského súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že krajský súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ľarchu

účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj vo vzťahu ku krajskému súdu tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na uvedený výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľkám (už iba vo vzťahu k trovám konania) ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľky požadovali priznať finančné zadosťučinenie v sume každej po 5 000 € s odôvodnením, že *„Sme v nepriaznivej situácii, pretože dlhotrvajúci súdny spor a právna neistota len prehľbuje rozpory medzi účastníkmi konania a vedie k vzniku ďalších konfliktných situácií. Označené súdy si v rozpore s princípmi právneho štátu, resp. v rozpore s právnymi predpismi, neplnia jednu zo svojich základných úloh, a to poskytnutie rýchlej a účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov súdneho konania.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľiek, najmä aj na výšku uplatneného nároku považuje za primerané každej vo výške po 1 500 € vo vzťahu k okresnému súdu a každej vo výške po 500 € vo vzťahu ku krajskému súdu.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3 a 4.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľkám vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 3. októbra 2011, spísanie sťažnosti z 3. októbra 2011 a zaujatie stanoviska k vyjadreniu súdov zo 7. augusta 2012). Za dva úkony vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume dvakrát po 123,50 €, teda 247 €, a dvakrát režijný paušál v sume po 7,41 €, teda 14,82 €, a za jeden úkon vykonaný v roku 2012 patrí odmena v sume 127,16 € a režijný paušál v sume 7,63 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku predstavujú sumu 396,61 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 198,30 €. Spolu s režijným paušálom teda jednej sťažovateľke prislúcha odmena v sume 198,30 €. V prípade dvoch sťažovateľiek tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 396,60 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkami rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2012